

“Yükselme Dönemi” Osmanlıların en parlak dönemi olarak bilinir. Osmanlı Yükselme Devri her açıdan devletin büyüdüğü ve daha çok güç sahibi olduğu bir dönemdir. Bu dönemde çok parlak padişahların çıkmasının yanı sıra devlet kurumları da iyi çalışmıştır. Özellikle Osmanlı ordusu bu dönemde çok başarılı işler yapmıştır. Bu dönemde girilen savaşlarda büyük oranda başarılı olunmuştur.

Fatih Sultan Mehmet

II. Bayezid

Yavuz Sultan Selim

Kanuni Sultan Süleyman

Osmanlı Devleti'nin Yükselme devri bu dört padişahı kapsamaktadır. Yani 7. 8. 9. Ve 10. Padişahları. Bu dört sultan da aynı nesilden baba oğullardır

Dört padişahın üçü için Yükselme Dönemi Padişahı diyebiliriz. Ancak II. Bayezid döneminde ise Cem Sultan olayından dolayı Yükselme döneminde duraklama dönemi yaşanmıştır.

Fatih Sultan Mehmet

Osmanlı tarihinin belki de en büyük devlet adamı olan Fatih Sultan Mehmet Osmanlı'nın 7. Hükümdarıdır. Yaptıkları:

İstanbul'un fethi ve Bizans'ın yıkılması

Bizans'ı diriltme umutlarının söndürülmesi

Balkan seferlerine çıkılması

Anadolu siyasi birliği için önemli adımların atılması

Akkoyunlu Devleti'nin yıkılması

Karadeniz kıyılarının ele geçirilmesi

Kırım Hanlığı'nın Osmanlı'ya katılması

Otranto'nun fethi

Sahn-ı Seman Medresesinin kurulması

Tersane ve gemi yapımının hızlanması

Eyüp caminin yaptırılması

Bilim adamlarına çalışma olanağı sağlanması

II. Bayezid

Babasına nazaran daha pasif olan ve bu nedenle oğlu tarafından tahttan indirilen bu hükümdar 31 yıl kadar tahtta kalmıştır. Osmanlı'nın ivme kazandığı yıllarda devletinin ilerlemesini yavaşlatmıştır. Bunda saltanat mücadelesinde olduğu kardeşi Cem Sultan olayı etkili olmuştur. Ancak yine de kendi idaresi döneminde önemli işler yapmıştır.

Gelibolu'da tersane kurulması

Topçuluğun geliştirilmesi

İspanya'daki Yahudilerin soykırımdan kurtarılması

Kili ve Akkırman'ın Osmanlı'ya katılması

Karamanoğulları Beyliği'ne son verilmesi

Yavuz Sultan Selim

Osmanlı Devleti'nin 9. Padişahı olan Yavuz Sultan Selim çok hırslı ve muharipti. Dedesi gibi fatih biriydi. Doğu yönüne gerçekleştirdiği seferlerle ülke topraklarını genişletmiştir. 8 yıl tahta kalması ve erken ölmesi büyük talihsizlik olmuştur. Yaptıkları:

Çaldıran Savaşı'nda İran'a karşı yapılmıştır.

Safevi yayılmacılığının durdurulması

Doğuda önemli ticaret yollarının ele geçirilmesi

Dulkadiroğulları Beyliği'ne son verilmesi

Mısır seferi ile Suriye, Filistin ve Mısır'ın Osmanlı topraklarına katılması

Kanuni Sultan Süleyman

Osmanlı Devleti'nin en parlak dönemini yaşadığı yıllarda hüküm sürmüştür. 26 yaşında tahta geçmiş ve 46 yıllık uzun

bir saltanat sürmüştür. Devlet nizamına ve ilkelerine bağlı kalmıştır. Fatih ve mareşaldir. Osmanlı'da en çok fetih yapan sultandır. Kanuni Sultan Süleyman'ın yaptıkları:

Devletin çeşitli yerlerinde çıkan isyanların bastırılması

Ülke hakimiyetinin pekiştirilmesi

Mohaç Meydan Savaşı'nın kazanılması ve Macaristan'ın bütünüyle fethi

Viyana'nın kuşatılması

Almanya Seferinin düzenlenmesi

Fransa ile ticaret ayrıcalıklarının içeren antlaşma yapılması

Rodos'un fethedilmesi

Cezayir'in alınması

Barbaros Hayrettin'in Osmanlı hizmetine girmesi

Trablusgarp'ın alınması

Akdeniz'in Türk gölü haline getirilmesi

Tebriz ve Bağdat'ın İran'dan alınması

Preveze Deniz seferiyle büyük haçlı donanmasının mağlup edilmesi

Osmanlı Yükselme Dönemi padişahları ve yaptıkları kısaca anlatılmıştır. Elbette bu padişahların saltanatların yaptıklarını bitirmek kısa bir yazıda sağlanabilecek bir şey değildir. Ancak biz ön izlenim oluşturmaya bakımdan önemlidir.

XVI. YÜZYILDA AVRUPA

Rönesans hareketleri ile bilim ve teknolojiye gelişme vardı.

Reform hareketleri hala devam etmekteydi, Reform etkisiyle çeşitli mezhepler ortaya çıkmış ve bunlar birbirleri ile savaş halindeydi.

Bu dönemde coğrafi keşiflerle zenginleşmişlerdi. Aynı Yüzyıl'da Avrupa devletleri bir taraftan coğrafi keşifler ve Rönesans'ın etkisiyle kalkınma mücadelesi verirken diğer taraftan ise Reform hareketinin etkisiyle dini ve siyasi karışıklık içersine girmişti.

Roma-Germen imparatoru Şarlken; Almanya, Hollanda, Avusturya, Macaristan ve İspanya devletleriyle akrabalık bağlarına dayalı ittifak oluşturarak Avrupa'nın en güçlü devleti haline gelmişti. **Şarlken'in amacı Avrupa'da güçlü Katolik birliği kurmaktır.**

İngiltere ve Fransa yüzyıl savaşları nedeniyle güç kaybetmişlerdi. Roma-Germen imparatoru Şarlken, Avrupa hâkimiyeti politikasına yönelik olarak bir taraftan Fransa üzerinde hâkimiyet mücadelesi verirken diğer taraftan Macaristan aracılığıyla Balkan toprakları üzerinde Osmanlı Devleti'nin aleyhine genişleme politikası yürütmekteydi.

Şarlken, Venedik'le birlikte güçlü bir deniz gücü oluşturarak Akdeniz ve Afrika kıyılarında hâkimiyet mücadelesine girişmişti. Ayrıca Şarlken, Osmanlı Devleti'ne karşı doğuda İran ile ittifak arayışı içindeydi.

Kanuni döneminin güçlü bir devleti olan Portekiz ise coğrafi keşifleri gerçekleştirerek Hindistan'a ulaşarak; Osmanlı denetiminde olan baharat ticaretini engelleyerek Baharat ticaretinin yapıldığı güzergahı değiştirmişlerdir. Bu durum Osmanlı –Portekiz mücadelesine neden olmuştur ve Osmanlılar bu mücadelede pek başarılı olamamışlardır.

KANUNİ DÖNEMİ (1520 -1566)

Kanuni (I. Süleyman) tahta çıktığında Osmanlı Devleti hem doğuda hem de batıda rakipsiz durumdaydı. Ayrıca Yavuz döneminden Kanuni'ye mükemmel bir ordu, tecrübeli devlet adamları ve dolu bir hazine kalmıştı. Kanuni, başka erkek kardeşi olmadığı için saltanat mücadelesi yapmadı.

Kanuni tahta çıktığında taht mücadelesi vermemişti ancak iç isyanlarla uğraşmak zorunda kalmıştı.

Anadolu ve Mısır'da çıkan bu isyanlar merkezden gönderilen kuvvetler tarafından kısa sürede bastırılarak ülkede güvenlik sağlanmıştır. Bu dönemde çıkan bu isyanlar:

1. Canberdi Gazali İsyanı (1521): Mısır'ın fethinden sonra Yavuz tarafında Şam valiliğine atanan eski Memlük komutanlarından Canberdi Gazali, bu dönemde Memlük Devleti'ni yeniden kurmak için isyan etti.

2. Ahmet Paşa İsyanı (1523): Divandaki vezirlerden olan Ahmet Paşa, sadrazamlık beklerken Mısır'a vali olarak atandı. Mısır'a gittikten sonra da bölgedeki ekonomik güçten ve merkezden uzak olmaktan yararlanarak isyan etti.

3. Baba Zünnun ayaklanması (1526): Yozgat'ta vergi meselesinden doğan isyandır.

4. Kalenderoğlu İsyanı (1527): Timarlarının haksız yere ellerinden alındığını ileri sürerek çıkarılan bu ayaklanma Karaman'da başladı ve kısa sürede; Konya, Çukurova, Maraş ve çevresine yayılmıştır. Merkezden gönderilen kuvvetler tarafından bastırılmıştır.

KANUNİ DÖNEMİ OSMANLI –AVRUPA İLİŞKİLERİ**OSMANLI - MACAR İLİŞKİLERİ**

Osmanlı Devleti, Yavuz Sultan Selim döneminde doğu siyaseti izlemiş ve doğu sınırlarını güvenlik altına almıştı. Kanuni döneminde ise batıda Osmanlı Devleti aleyhine başlayan çalışmaları engellemek ve bu yönde gücünü devam ettirmek için Avrupa politikasına önem verilmiştir.

Kanuni döneminde **Osmanlı -Macar** ilişkilerinin bozulmasında;

-Macarların Balkan uluslarını Osmanlılara karşı kıskırtması ve bütün Haçlı Seferlerine katılması,

-Ödemesi gereken vergileri ödememesi,

-Macar kralına gönderilen Osmanlı elçilerinin öldürülmesi, etkili olmuştur.

-Kanuni'nin Doğu'daki üstünlükten sonra Batı'daki üstünlüğü de ele geçirme düşüncesi

Kanuni Sultan Süleyman, Macaristan seferine çıkarak Belgrad'ı fethetti (1521). Bundan sonra Belgrad, Avrupa'ya düzenlenen seferler için önemli bir üs olmuştur.

Mohaç Meydan Savaşı (1526):

Belgrad'ın fethinden sonra Osmanlı - Macar ilişkileri iyice bozuldu. Bu arada Avrupa'nın en güçlü lideri olan Alman imparatoru Şarlken, Puvatya Savaşı'nda Fransa kralı I. Fransuva'yı esir almıştı. Fransuva'nın yardım istemesi üzerine Kanuni; hem Osmanlı Devleti'nin gücünü göstermek hem de Fransa'yı yanına çekerek Avrupa Hıristiyan birliğini parçalamak amacıyla Macaristan üzerine yürüdü. Türk ve Macar orduları arasında yapılan **Mohaç Savaşı** kısa sürdü ve Osmanlı Devleti'nin galibiyetiyle sonuçlandı (1526).

Bu savaşın sonucunda:

Macaristan fethedilerek Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır. Fransa kralı esaretten kurtarılmış, bu olaydan sonraki dönemlerde **Osmanlı – Fransız** ilişkileri güçlenmiştir.

Orta Avrupa'da Osmanlı egemenliği güçlenmiştir.

Osmanlı Devleti'yle Avusturya komşu olmuş ve uzun yıllar devam edecek savaşlar başlamıştır.

OSMANLI -AVUSTURYA İLİŞKİLERİ:

Kanuni döneminde **Osmanlı Devleti ile Avusturya Macaristan'a** egemen olmak için sürekli mücadele halinde olmuşlardır.

I. Viyana Kuşatması (1529):

Avusturya Arşidükası Ferdinand, ölen Macar kralının akrabası olduğu için; Macar tahtının kendisine ait olduğunu ileri sürerek Osmanlı Devleti'nin tayin ettiği yeni Macar kralı **Jan Zapola'yı** tanımadı. Bu nedenle Macaristan'a girerek **Budin'i** işgal etti. Macar kralı **Yanoş** Kanuni'den yardım istedi. Macaristan seferine çıkan Kanuni'nin asıl amacı Şarlken'in Avrupa'daki üstünlüğüne son vermektir. Bu sefer sırasında Budin geri alınarak Viyana Türkler tarafından ilk defa kuşatılmıştır. Ancak kışın yaklaşması ve hazırlıksız olunması nedeniyle Viyana kuşatılması bırakılarak İstanbul'a geri dönüşümlüştür (1529).

Almanya Seferi (1532):

Birinci Viyana kuşatmasından sonra Macar krallığından vazgeçmeyen Ferdinand, Budin'i tekrar işgal edince Kanuni Sultan Süleyman yeniden sefere çıktı. Kanuni, Almanya içlerine kadar ilerlemesine rağmen; ne Ferdinand ne de Şarlken Kanuni ile savaşa cesaret edemediler. 1533 yılında Ferdinand'ın isteğiyle Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında **İstanbul Antlaşması** imzalanmıştır (1533).

Bu antlaşmaya göre;

—Avusturya, Macaristan'ın Osmanlı Devleti'ne ait olduğunu kabul etmiştir.

—Avusturya, elinde bulundurduğu Macar toprakları için Osmanlı Devleti'ne vergi ödeyecektir.

—Avusturya Arşidükası protokol bakımından Osmanlı sadrazamına denk sayılacaktır.

Not: Osmanlı Devleti İstanbul Antlaşması'yla, Avusturya üstünlüğünü kabul ettirmiş ve bu devlet üzerinde yaptırım gücüne sahip olmuştur. Osmanlı Devleti'nin Avusturya karşısındaki bu üstünlüğü **Zitvatarok Antlaşması'nın** imzalanmasıyla (1606) sona ermiştir.

Osmanlı Devleti ile Avusturya arasındaki ilişkiler 1562'ye kadar yeni bir barış antlaşması yapıncaya kadar aralıklarla sürmüştür. Ancak Avusturya'nın saldırılarını sürdürmesi üzerine Kanuni **Zigetvar Seferi'ne** çıktı (1566). Zigetvar Kalesi kuşatıldı. Kale kuşatıldığı sırada Kanuni Sultan Süleyman vefat etti (1566). Kanuni'nin ölümü askere duyurulmaması ve Zigetvar fethedilmiştir. Zigetvar Seferi, Kanuni Sultan Süleyman'ın son seferi olmuştur.

DOĞUDAKİ GELİŞMELER; OSMANLI - İRAN İLİŞKİLERİ**Osmanlı –İran Savaşları ve Amasya Antlaşması:**

Yavuz döneminde Çaldıran Savaşı'yla büyük bir darbe vurulmasına rağmen Safevi tehlikesi tam olarak ortadan kaldırılamamıştı. Şah İsmail'in ölümünden sonra yerine geçen Şah Tahmasb, Kanuni'nin Avrupa'daki rakipleri Almanya ve Avusturya'ya Osmanlı Devleti'ne karşı ittifak önerdi. Anadolu'daki bazı beyleri Osmanlılara karşı kıskırttı.

Avusturya ile yapılan antlaşmadan sonra İran üzerine sefere çıkan Kanuni; **Azerbaycan, Tebriz, Bağdat ve Basra'yı ele geçirmiştir (1534)**. Bu sefere **İrakeyn** (iki

Irak) Seferi de denilmektedir. Kanuni Tahmasb'ın Osmanlı topraklarına saldırması üzerine 1548 ve 1553 yıllarında yeniden sefere çıkmıştır. Osmanlı Devleti'yle savaşmaya cesaret edemeyen Safeviler barış istemişler ve taraflar arasında **Amasya Antlaşması (1555)** imzalanmıştır. Bu anlaşmaya göre; **Azerbaycan, Tebriz, Irak, Erivan ve Doğu Anadolu** Osmanlı Devleti'nde kalacaktı.

Amasya Antlaşması Osmanlı Devleti ile İran arasında imzalanan ilk resmi antlaşmadır.

DENİZLERDEKİ GELİŞMELER

II. Bayezit ve Yavuz dönemlerinde teknik ve insan gücü bakımından gelişme gösteren Osmanlı donanması Kanuni döneminde Avrupalılarla rekabet edecek güce ulaşmıştır. Bu dönemde denizlerdeki önemli gelişmeler şunlardır:

1. Rodos'un Alınması (1522):

Rodos'u yöneten Sen Jan şövalyeleri Türklerin Akdeniz ticaretine engel oluyordu. Karadan ve denizden kuşatılan ada Osmanlı topraklarına katıldı. **Rodos'un fethedilmesiyle Mısır ve Suriye'den Anadolu'ya ulaşan deniz yolunun güvenliği sağlanmıştır.**

2. Cezayir'in Osmanlılara Katılması (1533):

Barbaros Hayrettin Paşa ve kardeşleri Akdeniz'de İspanya ve Portekiz'e karşı kurdukları donanma ile mücadele ediyorlardı. 1516'da İspanya'nın elinden Cezayir'i alarak burada bir yönetim kurdular. Yavuz döneminde Osmanlı Devleti'yle aralarında başlayan yakınlaşma Kanuni döneminde iyice arttı. Bunun sonucunda denizlerde Şarhken'e üstünlük sağlamak isteyen Kanuni Barbaros'u; **kaptan-ı deryalık** göreviyle Osmanlı donanmasının başına geçirmiştir. Böylece Cezayir de Osmanlı topraklarına katılmıştır (1533).

3. Preveze Deniz Savaşı (1538):

Osmanlı Devleti'ne denizlerde büyük başarılar kazandıran **Barbaros Hayrettin Paşa**, Midilli'de doğan bir sipahinin oğludur ve asıl adı **Hızır Reis'tir**. Barbaros, önce kardeşi **İlyas**'la daha sonra ağabeyi **Oruç**'la korsanlığa başladı. Osmanlı Devleti'nin, Anadolu kıyılarında korsan gemilerinin dolaşmasını yasaklaması üzerine, bu iki kardeş **Cebre Adası**'nı alarak burayı kendilerine üs yaptılar. 1516'da İspanyolların elinde bulunan Cezayir'i alarak burada bir devlet kurdular. **Oruç Res**, burada hükümdar oldu. Bir süre sonra İspanyollarla yapılan savaşta **Oruç Reis**in ölmesi üzerine yerine kardeşi Hızır Reis geçti.

1520'de padişah olan Kanunî Sultan Süleyman, kara ordularının yanında, deniz kuvvetlerini de güçlendirdi. Şarhken'in gücünü denizde de kırmak için, Cezayir Beyi Barbaros'u İstanbul'a çağırdı. Barbaros, donanmasıyla birlikte 1533'te İstanbul'a geldi. Kanunî S. Süleyman; Barbaros'u **kaptanıderyalığa ve Cezayir beylerbeyliğine** atadı (1533).

Barbaros Hayrettin Paşa Osmanlı donanmasının başına geçtikten sonra Ege denizinde Venediklilere ait hemen hemen tüm adaları ele geçirdi ve İtalya kıyılarını vurmaya başladı. Türklerin Akdeniz'de egemenlik kurmasından çekinen **Venedik, Ceneviz, Malta, İspanya ve Portekizliler** Amiral **Andrea Doria** komutasında bir Haçlı donanması oluşturdu. Osmanlı ve Haçlı donanmaları Preveze önlerinde karşılaştılar. Haçlı donanması sayıca daha fazla olmasına rağmen savaş, Osmanlıların zaferiyle sonuçlanmıştır (1538).

Preveze Deniz zaferiyle;

*Akdeniz'de üstünlük tamamen Türklerin eline geçmiştir.

*Doğu Akdeniz Osmanlı egemenliğine girmiştir.

*Venedikliler, Mora ve Dalmaçya kıyılarındaki bazı kaleleri Osmanlı Devleti'ne bırakarak savaş tazminatı ödemeyi kabul ettiler.

4. Osmanlı Donanmasının Fransa'ya Yardımı (1543):

Fransa kralı I. Fransuva, Şarhken ile mücadeleye devam ediyordu. Niş kentini kuşatan I. Fransuva Osmanlı Devleti'nden yardım istedi. Şarhken'e karşı Fransa'yı yanında tutmak isteyen Kanuni Barbaros'u Fransa'ya yardıma gönderdi. Barbaros Hayrettin Paşa **Niş Kalesi**'ni alarak Fransızlara bırakmıştır.

5. Trablusgarp'ın Alınması (1551):

Rodos, Osmanlı egemenliğine alındıktan sonra Şarhken buradaki Sen Jan şövalyelerine Malta adasını ve Trablusgarp'ı bırakmıştı. Turgut Reis komutasındaki Osmanlı donanması Trablusgarp'ı alarak Akdeniz'deki üstünlüğünü perçinlemiştir.

6. Cebre Deniz Savaşı (1560):

Turgut Reis daha önce kendisine bağlı olan Cerbe Adası'nı kuşatınca Türklerin Akdeniz'deki başarılarına son vermek ve Türkleri Kuzey Afrika'dan atmak için Andrea Doria komutasındaki Haçlı donanması Cerbe'ye geldi. Az bir kuvvete sahip olan **Turgut Reis**, Trablusgarp'a çekildi ve İstanbul'dan yardım istedi. Bunun üzerine Piyale Paşa komutasından İstanbul'dan gelen Osmanlı donanması ile Haçlılar arasında yapılan savaşta Haçlılar büyük bir bozguna uğradılar (1559).

Preveze'den sonra Osmanlıların en büyük deniz savaşı olan Cerbe zaferi ile Batı Akdeniz ve Kuzey Afrika'da Türk üstünlüğü kesinleşmiştir.

7. Malta Adasının Kuşatılması (1565):

Malta'daki Sen Jan şövalyeleri Şarhken'in desteğini alarak Osmanlı ticaret gemilerine saldırıyor ve Türklere karşı yapılan Haçlı seferlerine katılıyorlardı. Osmanlı donanması Piyale Paşa komutasında Malta'yı kuşattı. Bu seferde Turgut Reis'in şehit düşmesi üzerine Osmanlı donanması kuşatmayı kaldırarak geri dönmüştür (1565).

8. Sakız Adası'nın Fethi (1566):

Cenevizler Osmanlı'ya ödedikleri vergiyi kesince Piyale Paşa Sakız Adası'nı almakla görevlendirildi. Adanın 1566 yılında alınmasıyla **Batı Akdeniz kıyılarının ve Boğazların güvenliği sağlanmış oldu.**

HİNT DENİZ SEFERLERİ

Kanuni döneminde; Hint Okyanusu'nda Üstünlük Sağlama Mücadelesi:

Coğrafi keşiflerin başlamasıyla başta İspanya, Portekiz, Hollanda ve İngiltere olmak üzere Avrupalı devletler, tüm dünyada sömürgecilik faaliyetlerini başlattılar.

Sömürgecilik; geri kalmış ülkelerin doğal kaynaklarını ele geçirmek üzere başlayan yayılmacıdır. Sömürgeciliğin önde gelen ülkelerinden biri olan Portekiz, Afrika'nın güneyinden Hindistan'a ulaşmayı başarmıştı. **Vasco de Gama** (Vasko do Gama)'nın, **Ümit Burnu**'nu dolaşarak Hindistan'ın batısındaki **Kalküta** limanına ulaşması ile Hint deniz yolu bulunmuş oldu. Portekizliler, bir süre sonra güçlü bir donanma ile Hindistan deniz yolunu denetimlerine aldılar ve Basra Körfezi ile **Babülmendep Boğazını** kapatarak Akdeniz'e ulaşan Baharat Yolu'nu, Ümit Burnu'na çevirdiler. Bununla da yetinmeyen Portekizliler, Kızıldeniz ve Basra Körfezi'ne donanmalar göndererek

Müslüman tüccarlara zarar vermeye, gemilerine el koymaya başladılar.

Arap Yarımadası'nın güneyinde, Basra Körfezi'nde ve Hindistan'da Müslüman ülkelerle mücadeleyle başladılar. Gücerat İslam Hükümdarı **Bahadır Şahın**, Portekizlilere karşı Kanunî'den yardım istemesi üzerine Osmanlılar, **Hint deniz ticaret yolunu açmak ve denetimini ele geçirmek için Hint deniz seferlerini başlattılar**. Osmanlı Devleti 1538, 1551, 1552 ve 1553 yıllarında Hindistan'a dört sefer düzenlemiş, ancak bu seferlerde istenilen başarı elde edilememiştir.

Bu seferlerde **Mısır Valisi Hadım Süleyman Paşa, Piri Reis, Murat Reis ve Seyit Ali Reis** gibi ünlü denizciler görev aldılar. Ancak yapılan seferlerde istenilen sonuca ulaşamayarak başarısız olundu.

Hint Deniz Seferleri'nin başarısız olmasında;

-Osmanlı devlet adamlarının seferlere gereken önemi vermemesi

-Osmanlı gemilerinin okyanus sularına dayanıklı olmaması

-Portekiz gemilerinin daha güçlü olması

-Gücerat sultanlarının, Osmanlı Devleti'ne gereken desteği vermemeleri

-Seferlerin askeri ve siyasal hedeflerden çok yardım amacıyla yapılması etkili olmuştur.

-Hint Denizi'nin Osmanlı gemicileri tarafından iyi tanınmaması

Hint Deniz Seferlerinin sonucunda,

—Arap Yarımadası'nın tamamı, Kızıldeniz, Basra Körfezi, Eritre, Sudan ve Habesistan'ın bir bölümü Osmanlı topraklarına katılmıştır.

—Seferler sırasında büyük paralar harcanması ekonomik sıkıntılara neden olmuştur. Hint Denizi'nde Portekizlilerin faaliyetleri engellenememiştir.

Hint Okyanusu'nda kesin egemenlik kurmak isteyen **Portekizliler, Sumatra ve Cava** adalarına kadar ulaşmışlardı. Portekizlilerin saldırıları karşısında, **Sumatra İslâm** devletlerinden **Açe Sultanlığı**, Osmanlılardan yardım istedi. Sokullu, Hızır Reis ile Açe sultanlığı'nı silah ve asker yardımıyla desteklemiştir (1568-1569).

Osmanlı -Fransız İlişkileri ve Kapitülasyonlar:

Almanya ve Fransa arasındaki çatışmalar, Osmanlı-Fransız ilişkilerinin gelişmesine imkânı sağladı. Osmanlıların batıda genişledikleri dönemde, Avrupa'nın en güçlü devleti Alman İmparatorluğu idi. Kanunî'nin padişahlığı sırasında, Alman İmparatorluğu'nun başında Şarlken bulunuyordu. Şarlken, akrabalık yoluyla Fransa dışında Avrupa'nın büyük bölümüne sahip olmuştu.

Fransa Kralı I. Fransuva, Fransa'nın her yandan Şarlken'in topraklarıyla çevrili olması yüzünden, bu çemberi kırabilmek için Şarlken ile yaptığı **Pavia Savaşı'nda** Almanlara yenilerek tutsak düştü (1525). Böylece Osmanlı-Fransa ilişkileri ilk defa Fransa kralı I. Fransuva, Kanunî'ye Mektup göndererek Kanunî'den yardım istemesiyle başlamıştır. Kanunî de I. Fransuva'ya mektup yazarak yardım edeceğini bildirmiş ve **1526'da Macaristan** seferine çıkan Kanunî, **Mohaç zaferi** ile I. Fransuva'yı esaretten kurtardı. Kanunî bununla da yetinmeyerek **I. Fransuva'nın** istediği ekonomik, ticarî ve hukukî ayrıcalıkları kabul etti.

İyi ilişkileri devam ettirmek isteyen Fransa 1535 yılında İstanbul'a elçi göndermiş ve iki taraf arasında yapılan antlaşma sonucunda Fransa'ya kapitülasyonlar verilmiştir.

1535'te imzalanan antlaşma ile Fransızlara tanınan ayrıcalıkların başlıcaları şunlardır:

1. Fransız ticaret gemileri Osmanlı sularında serbestçe dolaşabilecekler ve istedikleri limanlara girebileceklerdi.
2. Fransız tüccarlardan diğer tüccarlara göre daha az vergi alınacaktır.
3. Osmanlı ülkesinde yerleşmiş bulunan Fransızlar din ve mezhep hürriyetine sahip olacaklardır.
4. Fransız tüccarlar arasındaki davalara Fransız mahkemeleri bakacaktır.
5. Fransız tüccarlarla Türkler arasındaki davalara Türk mahkemeleri bakacak, ancak bu mahkemelerde bir Fransız tercüman bulunacaktır.
6. Osmanlı ülkesinde ölen Fransız tüccarların malları ya da Osmanlı sularında batan bir geminin mal ve eşyası Fransa'daki varislerine verilecektir.
7. Türk tüccarları da Fransa toprakları ve denizlerinde bu haklardan faydalanacaktır.
8. Kapitülasyonlar anlaşmayı imzalayan hükümdarların sağ kaldıkları süre içerisinde geçerli olacaktır. Kapitülasyonların her padişah döneminde yenilenmesi bu durumun göstergesidir.

Not: Kanunî'nin Fransa ile anlaşması ve bazı ayrıcalıklar tanımadaki amacı, bu ülkeyi kendi yanına çekerek;

—Avrupa Hıristiyan birliğini parçalamayı,

—Akdeniz ticaretini canlandırmayı,

—Osmanlı ticaret mallarını Fransızlar aracılığıyla Avrupa'ya pazarlamayı amaçlamıştır.

Kapitülasyonların verilmesi sonuçları ve

Önemi:

- Fransızlar Osmanlı ülkesinde diğer Avrupa milletlerinden daha fazla çıkar elde etmiştir.
- Fransızlara verilen kapitülasyonlardan zamanla diğer Avrupa devletleri de yararlanmaya başladılar. **Fransızlardan sonra III. Murat döneminde İngilizlere imtiyazlar verilmiştir (1580). Bu ayrıcalıklar, 1838 Balta Limanı Antlaşması'yla genişletilmiştir.**
- Kapitülasyonlardan diğer Avrupa devletlerinin de yararlanmaları ve bu imtiyazların kapsamının genişletilmesi Osmanlı Devleti'ni zor duruma düşürmüştür. Zamanla Osmanlı ülkesi Avrupa'nın açık pazarı haline gelmiştir.
- 1740 yılında (I. Mahmut dönemi) Fransızlara verilen kapitülasyonlar sürekli hale getirilmiştir.

Not: Üstelik bunlara tanınan çok az gümrük vergisi uygulaması ile hammaddeyi; Osmanlı Devleti'nden çok ucuza alarak, ürettikleri bazı malları yerli üreticiden daha ucuza satmaya başladılar. Zamanla loncaların da bozulması ve teknolojik gelişmelere ayak uyduramaması yüzünden Osmanlı Devleti'nde Avrupa malları ile rekabet edecek bir yerli üretim kalmadı.

Sonuç olarak kapitülasyonların zamanla birçok devlete verilmesi ve kapsamının genişletilmesi; Osmanlı ekonomik ve siyasî yönden Avrupalı devletlerin denetimine girmesine neden olmuştur. Türk toplumu bu ağır yükün altından ancak Lozan Antlaşması'yla kurtulmuştur (24 Temmuz 1923).

XVI. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Avrupa Siyaseti:

Osmanlı Devleti dış politikasını devlet'in bütünlüğünü ve düzenini bozabilecek faaliyetleri engellemek üzerine kurmuştur. Bunun için Avrupa devletleri arasında birliğin kurulmasını engellemeye önem vermiştir.

Osmanlı Devleti askeri, ticari ve diplomatik yollarla Avrupa devletleri arasındaki ilişkileri etkilemek istemiştir. Almanya ve Avusturya üzerine düzenlenen seferler, Rusya ve Almanya arasında paylaşılma tehlikesi yaşayan Lehistan'la dostluk kurulması, Fransa'ya, Venedik'e ekonomik ayrıcalıklar verilmesi bu politikaya örnek olarak gösterilebilir.

SOKULLU DÖNEMİ (1564 -1579)

1564-1579 yılları arasındaki döneme "**Sokullu Dönemi**" denilmiştir.

Sokullu döneminde Cenevizlilerden **Sakız adası alınarak Batı Anadolu kıyılarının güvenliği sağlanmıştır** (1566). Hint seferleri sırasında ele geçirilen Yemen'de isyanlar çıkmış, bu isyanlar bastırılarak Yemen'de Osmanlı hâkimiyeti yeniden kurulmuştur (1568). 1569 yılında Endonezya'ya sefer düzenlenerek Açe Sultanlığı'na yardım gönderilmiştir.

Kıbrıs'ın Fethi (1571):

Kıbrıs'ın fethedilmesinde,

—Jeopolitik yönden çok önemli bir konumda bulunması,

—Kıbrıs'ta üslenen korsanların Osmanlı ticaret gemilerine saldırması,

—Venediklilerin Kıbrıs için ödedikleri vergiyi kesmesi,

—Venediklilerin; Osmanlı egemenliğindeki Anadolu, Mısır ve Suriye sahillerine yakın bölgeleri tehdit altında tutması

—Kıbrıs'ın Venediklilerde bulunmasının Osmanlıların Akdeniz egemenliğine ve Akdeniz ticaretine gölge düşürmesi etkili olmuştur.

II. Selim adanın fethini istemesine rağmen Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa bu isteğe karşı çıkmış, adanın alınması halinde Avrupa'da Osmanlılara karşı büyük bir Haçlı seferinin düzenlenebileceğini ileri sürmüştür. Vezir Lala Mustafa Paşa komutasındaki donanma ve ordu bir yıllık savaştan sonra adayı fethetmiştir. Konya, Karaman, Niğde, Kayseri ve Bozok sancaklarından Türk aileler Kıbrıs'a yerleştirilmiştir.

Kıbrıs'ın fethinin sonucunda,

—Doğu Akdeniz tamamen Osmanlı egemenliği altına girmiştir. Böylece Mısır yolunun güvenliği sağlanmıştır.

—Anadolu'yu korumak üzere bir iç savunma hattı oluşturulmuştur.

—İnebahtı Deniz Savaşı'nın çıkmasının sebebi olmuştur.

İnebahtı Deniz Savaşı (1571):

Kıbrıs'ın fethinden sonra Papa'nın kışkırtmalarıyla Osmanlılara karşı Papalık, Malta şövalyeleri, Venedikliler ve İspanyollardan oluşan bir Haçlı donanması kuruldu. **Haçlı donanması Yunanistan'ın batısında İnebahtı Körfezi'nde Osmanlı donanmasını yaktı** (1571).

Bu durum Osmanlı Devleti'nin Akdeniz hakimiyetini gölge düşürmüştür. Osmanlı Devleti kaybedilen donanmanın yerine altı ay içerisinde daha büyük donanma yapmıştır. 1572'de Akdeniz'e açılan Osmanlı donanmasına karşı koyamayan Venedikliler barış istemek zorunda kalmıştır.

Tunus'un Alınması (1574):

İnebahtı Savaşı'ndan sonra Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa İspanyolların elindeki Tunus'u Osmanlı Topraklarına katmıştır. **Böylece Fas sınırına kadar Kuzey Afrika Osmanlı egemenliğine alınmıştır.**

Lehistan'ın Osmanlı Himayesine Alınması:

1572'de Lehistan kralının ölümü üzerine Rusya, Almanya ve Fransa kendi destekledikleri adayın Lehistan kralı olmasına çalıştı. Bu karışıklıklardan yararlanan Osmanlı Devleti, **Erdel Beyi Baturi'yi** kral seçtirerek Lehistan'ı himaye altına aldı(1575). **Böylece Osmanlı egemenlik sahası Baltık Denizi'ne kadar ulaşmıştır.**

Fas'ın Osmanlı Himayesine Alınması:

Fas'taki taht kavgalarını fırsat bilen Osmanlılar; Fas'ı ele geçirdi. Bunun üzerine Fas'ın eski kral Portekiz kralından yardım istedi. Fas'ın Osmanlı himayesine girmesini istemeyen Portekiz Kralı, ordusu ile Fas'a hareket etti. Cezayir Beyler Beyi Ramazan Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu ile Portekiz Kralı arasında çıkan **Vadi's Sebil (Vadi's Şeyi) Savaşı'nı** Osmanlılar kazanarak Portekizlileri Fas'tan çıkardılar (1578). Portekiz Kralı savaş alanında öldürüldü.

Bu savaştan sonra Portekizler; Hint Deniz Yolu üzerindeki etkinliklerini İspanya, İngiltere ve Hollanda'ya kaptırdı. **Fas'ın, Osmanlı himayesine girmesiyle; Mısır'dan Atlas okyanusu'na kadar bütün kuzey Afrika, Osmanlıların yönetimine girdi.**

İngiltere'ye Kapitülasyon Verilmesi (1580):

III. Murat, İngiltere'ye Osmanlı topraklarında serbestçe ticaret yapma hakkını verdi (1580). Böylece İngilizler Kıbrıs'ın alınmasıyla Doğu Akdeniz'den uzaklaştırılan Venediklilerin yerini aldılar.

Süveyş Kanal Projesi (1568):

Akdeniz ile Kızıldeniz'i birleştirerek Hint Okyanusu'na açılmayı sağlayacak bir projedir.

Osmanlı Devleti bu proje ile;

—Hindistan üzerindeki Portekiz baskısını önlemeyi

—Baharat Yolu'nu, Akdeniz ticaretini ve Osmanlı ekonomisini canlandırmayı

—Hint deniz yolunu kısaltmayı amaçlamıştır.

Kanalın açılması planlanan bölgelerde incelemeler yapılmış, ancak uygulamaya geçilmemiştir.

Not: Süveyş Kanalı 1869 yılında açılmış ve Akdeniz ticaretini yeniden canlandırmıştır. Bu yüzden sömürgeci devletler Mısır gözlerini dikmiş.

PROJELER:

Don -Volga Kanalı Projesi (1588):

Osmanlı Devleti Don ve Volga ırmakları arasında açacağı bir kanalla Karadeniz ve Hazar Denizi'ni birleştirmek istemiştir. Osmanlı Devleti bu yolla;

—İpek Yolu ticaretini canlandırmayı

—İran savaşlarında donanmadan yararlanmayı

—Rusya'nın güneye doğru yayılmasını önlemeyi

—Orta Asya Türkleriyle yakın ilişkiler kurmayı ve Türk dünyasını birleştirmeyi amaçlamıştır.

1569 yılında kanalın üçte bölümü kazılmış, ancak gerek Rusların saldırıları, gerekse kanal faaliyete geçince Kırım'ın Osmanlı Devleti tarafından merkezden yönetileceğine inanan Kırım hanının destek vermek istememesi yüzünden kanalın tamamı kazılamamıştır. Bu kanal 1952'de **Ruslar** tarafından açılmıştır.

Karadeniz-Marmara Projesi (1591):

Marmara Denizi, İznik gölü ve Sakarya Irmağı'nı kanallarla birleştirerek İstanbul Boğazı'nın yükünü hafifletmeyi amaçlayan bir projedir. Ama uygulamaya konulmamıştır.

ÖZET NOTLAR:

-I. Murat'tan itibaren "Ülke hanedanın ortak malıdır." Anlayışı yerine "Ülke padişah ve Oğullarınadır." Anlayışı almıştır. Bu anlayış taht mücadelelerinin devam ettirmiş ve zaman zaman devletin zayıflamasına neden olmuştur.

-Fatih S. Mehmet, taht mücadelelerinin önlenmesi amacıyla yaptığı bir kanuni düzenlemeyle kardeşlerini öldürtme hak ve yetkisini vermiştir. Merkezîyetçi yapıyı güçlendiren bu kanunname aynı zamanda veraset sistemindeki ilk ciddi düzenleme olmuştur.

YÜKSELME DÖNEMİNDE OSMANLI HUKUKU

Osmanlı Devleti'nin temel aldığı iki hukuk sistemi; **şeri** ve **örfi** hukuktur.

Şeri kanunları çıkarmak ve yorumlama işi padişah adına **seyhülislam** ve **kadılar** tarafından yapılmıştır.

Hiçbir şekilde örfi hukuk hükümleri şeri hukuka aykırı düşmemiştir. Bu şekliyle örfi hukuk, şeri hukukla birleşmekte ve hatta tek hukuk telakkisi ortaya çıkmaktadır. Şeri Hukuk hükümleri; **Kur'an, hadis, icma** gibi İslam ilke ve temellerine dayandırılmıştır.

Örfi Hukuk; padişahın iradesine bağlı olarak koyduğu kurallar ve bunlar için çıkarılan fermanlardan oluşmuştur. Osmanlılarda hukuk ilk defa Fatih Sultan döneminde yazılı hale getirilerek **Kanunname-i Ali Osman** adı ile bir araya toplanmıştır.

-Kadı: Osmanlılarda mahkemelerde hakimlik yapar Şehir ve kasabaların belediye ile noterlik işlerini yürütür Devletin mahalli uygulamalarında devlet adına tek yetkili kişiye kadı denmiştir.

-Naip: Kadıların küçük yerleşim birimlerindeki temsilcilerine naip denmiştir.

Adalet:

-Divan-ı Hümayun'un en temel görevi adaleti sağlamaktır.
-rik'a: Halkın cuma namazına veya ava çıkarken padişaha verdikleri dilekçelerine rika denir.
Hükümdar, Allah'tan başka kimseye sorumlu olmayan tek otorite olarak haksızlığı giderebilecek en yüksek otoritedir.

Sahnı Seman Medresesi; Fatih döneminde kurulmuştur.

Ali Kuşçu: İran Terbiz'den Fatih'in teklifi üzerine gelen Ali Kuşçu'nun gelişi büyük bir heyet tarafından karşılanmıştır. Ayasofya'ya müderris olarak atanmıştır. Burada astronomi ve matematik dersleri vermiştir. İstanbul'un enlem ve boylamlarını ölçmüştür.

Sabuncuoğlu Şerafettin: Cerrâhiyetü'l Hâniye eseri ile Mücerrebname eseri çok önemlidir. Tiryak (panzehir)'den bahseder.

Endülüslü Hekim Ebül Kasım Zehravi'nin içinde formakolojiye ait bölümler bulunan Et-tasrif adlı cerrahi kitabını Kitab-ı Cerrahiye-i Haniye ismi ile Türkçeye çevirmiştir. **-İlk tıp medresesi** Yıldırım Bayezit tarafından Bursa'da kuruldu.

Coğrafya ve astronomi alanında **Piri Reis, Ali Kuşçu, Seydi Ali Reis, Matrakçı Naşuh** dikkatleri çekmektedir.

Piri Reis; Kitab-ı Bahriye adlı eserinde dünyanın yuvarlaklığını, gelgit olayı, pusulanın kullanımı, Amerika kıtasının varlığı gibi konuları anlatmıştır.

Takiyyüddin Mehmet:

İstanbul'da bir rasathane kurmuştur. (1578). Burada Matematik ve astronomi, güneş ve ay tutulmalarına yer verilmiştir.

İlk defa mekanik saat kullanılarak gözlem yapılmıştır.

Ekliptik ile ekvator arasındaki açı hesaplanmıştır.

Divan Şairleri:

Yükselme döneminde; Nesimi, Ahmedî, Baki, Fuzulî ve Ruhi önemli divan şairleridir.

Halk Edebiyatı:

Yükselme döneminin halk edebiyatında **Mahremî** önemli halk şairidir.

Tasavvuf Edebiyatı:

Tasavvuf Edebiyatının önemli temsilcileri **Hacı Bayram Veli, Pir Sultan Abdal Kaygusuz Abdal, Akşemsettin, Eşrefoğlu Rumi ve Kemal Ümmî'dir.**

Klasik dönem Osmanlı Mimari Yapı:

Anadolu Hisarı; Yıldırım Bayezit döneminde yapıldı.

Rumeli Sarayı ve Topkapı Sarayı Fatih döneminde yapıldı.

Osmanlılarda Oyun ve Eğlence:

Mesire yerleri: Toplu olarak eğlendikleri en önemli eğlencedir. Hamam, kahvehane, bozhane gibi yerlere de gençler takılırdı.

Osmanlılarda Spor: Ok atmak, kılıç kullanmak, ata binmek, mızrak kullanmak askerlik gereği yapılan sportif faaliyetlerdi.

Ticaret yolları üzerinde taşımacılığı meslek edinenlere... **Mekkâri** Teşkilatı... tarafından yapılırdı.

Avrupa'da bilim ve sanatta yaşanan gelişmeleri **Rönesans** denir.

Osmanlı devletinin temel aldığı iki hukuk sistemi vardır bunlar **şeri ve örfi** hukuktur.

1479 da imzalanan antlaşmayla **Venediklilere** ilk kapitülasyonlar verildi.

Veraset sisteminde ilk ciddi düzenlemeyi **Fatih Sultan Mehmet** döneminde yapılmıştır.

Topkapı sarayı **birun, enderun ve harem** olmak üzere üç temel bölümden oluşuyordu

Kalemiye sınıfının divanı hümayundaki temsilcileri **defterdar** ve **nişancılar** dan oluşur.

Eyaletlerde güvenlik işini **subaşı** yargıçlar kadılar yapardı.

Osmanlı eğitim sisteminde mesleki eğitim **lonca** tarafından verilirdi

Pusulanın gelişmesi gemi teknolojisindeki ilerleme **coğrafi keşifleri** başlatmıştır.

Avrupa'da güzel sanatlar ve bilim alanındaki yeni gelişmeleri **Rönesans** adı verilir

Osmanlı devletinde sosyal yardımlaşmayı sağlamak amacıyla **wakıflar** kurulmuştur

Menzil Teşkilatı: Osmanlı topraklarından geçen yol ağının her biriminde, taşımacılığın en hızlı şekilde yapılmasını sağlıyorlardı.

Derbentçiler: Bu görevliler, ana yollar üzerindeki geçitlerin denetimini yapıyor ve güvenliğini sağlıyorlardı.

Mekkâri Taifesi: Ticaret yolları üzerinde taşımacılığı meslek edinmişlerdir.

Osmanlı Toplumu:

1. Seyfiye (Askeri)
2. Reaya olmak üzere iki kısımdan oluşurdu.

Bu sınıf;

-askeri: Beylerbeyi, sancak beyleri, kapıkulu zabıtları, neferler, tımarlı sipahiler, deniz askerleri

-ilmiye: müderrisler, noterlik ve hâkimlik görevi bulunan; kadılar ve cami görevinde bulunan imamlar

-kalemiye: Devlet dairelerinde bulunan görevli bürokrat ve memur olarak çalışan bu sınıfın en yüksek Anadolu ve Rumeli defterdarı, nişancı, reisülküttüp, defter emeni

seyfiye: Görevleri icabı vergiden muaf olan; yöneten ve askeri sınıfı ifade eder.

reaya: Toplumun yönetilenlerini; köylüler, göçebe ve şehirlilerden oluşan ve vergi vermekle mükellef olan kısımdır.

TIMAR SİSTEMİNİN YARARLARI:

İdari Yararları:

- Tımarlı sipahiler buldukları yerlerde bir jandarma gibi asayişle ilgilendiğinden ülke genelinde güvenlik sağlanmıştır.

-Ülkenin en uçra köşesinde bile devlet otoritesi kurulmuş, merkezi otorite güçlü tutulmuştur.

Askeri Yararları:

Her an savaşa hazır büyük bir atlı askeri birlik yetiştirilmiştir.

Ekonomik Yararları:

-Devlet, hazinesinden para harcanmadan önemli bir askeri güç oluşturulmuş, hazinenin yükü hafiflemiştir.

-Ülke topraklarının boş kalması engellenerek üretimin artmasına ve devamlılığı sağlanmıştır.

-Aynı toprak üzerinde köylü, tımar sahibi ve yetiştirdiği askerlerin ihtiyaçları karşılanmıştır.

Yeniçeriler:

Yaya askerlerdir

Barış zamanında merkezde (İstanbul) veya merkeze yakın yerlerde otururlardı

İstanbul'da güvenliği sağlarlar

Devşirme sistemi ile toplananlardan oluşturulurlardı.

Maaşları hazineden ödenirdi.

Emekli olana kadar evlenemezlerdi

Tımarlı Sipahiler (Atlı Askerler):

Atlı askerlerdir.

Barış zamanında kendilerine tahsis edilen dirilik topraklarında otururlar

Kırsal bölgelerde güvenliği sağlarlar

Türk ve Müslüman kökenli ailelerden oluşurdu.

Tımarlardan toplanan vergilerle geçimlerini sağlarlardı

Not: Osmanlılarda toprağın mülkiyetinin devlete ait olması büyük toprak ağalarının ve hanedanlarının ortaya çıkmasını engellemiştir. Bu nedenle Osmanlı Devleti'nde Avrupa'da görülen feodal sistem ve toprağa bağlı köle çiftçi sınıfı serfler oluşmamıştır.

Üretim: Osmanlı ekonomisi büyük ölçüde toprağa dayalıydı.

GÖREV VE SORUMLULUKLAR:

Halkın Sorumlulukları:

-Sebepsiz yere toprağı üç yıl üst üste boş bırakmamak

-Toprağı habersiz terk etmemek

-Ürettiği ürünün vergisini tımar sahibine ödemek

Tımar Sahibinin Sorumlulukları:

-Köylünün güvenliği ve düzenin sağlanması

-Üretim araçlarının temininde ve ihtiyaçların karşılanmasında köylüye yardım etmek

-Gelirinin belli bir bölümüyle asker yetiştirmek

Devletin Sorumlulukları:

-Halkın huzur ve güvenini sağlamak

-Adaleti tesis etmek

Osmanlı Devleti'nde Kuruluş döneminde İç ve Dış Ticaretin Gelişmesi Ülke açısından Önemi:

-Ülkede üretimin artmasına

-Ülkeye para girişinin artmasına

-İşsizliğin azalmasına

-Halkın refahının yükselmesine neden olmuştur.

Örnek Test:

Osmanlı İmparatorluğu 1699 Karlofça Antlaşması ile gerileme dönemine girmiş ve Avrupa devletlerine karşı üstünlüğünü kaybetmiştir.

Karlofça Antlaşması'nın aşağıdaki maddelerinden hangisi Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da üstünlüğü Avusturya'ya kaptıracağına kanıt olarak gösterilebilir?

A) Podolya ve Ukrayna Lehistan'a verilecek

B) Macaristan'ın büyük Sivas Kongresi'yle bir bölümü Avusturya'ya bırakılacak

C) Anlaşma 25 yıl sürecek ve Avusturya'nın garantörlüğünde olacak

D) Mora ve Dalmaçya kıyıları Venedik'e verilecek

E) Erdel ve Hırvatistan'ın bir bölümü Avusturya'ya verilecek